

Elektroniniai viešieji pirkimai

VIEŠŲJŲ
PIRKIMŲ
TARNYBA

2023

ELEKTRONINIAI VIEŠIEJI PIRKIMAI

Elektroniniai viešieji pirkimai

Elektroniniai viešieji pirkimai praktikoje dažniausiai buvo suprantami kaip pirkimai, kurių metu sąlygos paskelbiamos, bendravimas su tiekėjais bei pasiūlymų teikimas vykdomas naudojant elektronines priemones (elektroninių viešųjų pirkimų platformas). Vis dėlto, ši samprata vis labiau plečiasi ir elektronines priemones imama naudoti vis plačiau, pavyzdžiui pasiūlymams vertinti, sutarties vykdymo metu elektroninėmis priemonėmis teikiant ir valdant užsakymus, organizuojant užsakymų perdavimą ir priėmimą, elektroninių sąskaitų teikimą.

Šiuo metu pagal Europos Sąjungos direktyvas šalims narėms privaloma užtikrinti elektroninį pirkimų paskelbimą, elektroninę prieigą prie pirkimo dokumentų, elektroninį pasiūlymų pateikimą bei elektroninių sąskaitų naudojimą.

CVP IS

Europos Sąjungos (toliau – ES) šalyse naudojamos įvairios elektroninių viešųjų pirkimų sistemos ir elektroninių viešųjų pirkimų problema sprendžiama skirtingai. Kelios šalys naudoja to paties gamintojo sukurtus programinius sprendimus, o kai kuriose šalyse naudojamos net ir kelios skirtingos sistemos (pavyzdžiui, kiekvienas šalies administracinis vienetas turi savo sistemą, arba kiekvienas pirkimo vykdytojas pats rūpinasi elektroninės viešųjų pirkimų informacinės sistemos įsigijimu, žinoma, vykdydamas tokios paslaugos pirkimą viešųjų pirkimų būdu).

Lietuvoje pirkimams vykdyti¹ naudojama vienintelė sistema CVP IS – Centrinė viešųjų pirkimų informacinė sistema.

Kaip nustatyta VPĮ 22 straipsnio (analogiška nuostata yra PĮ 34 straipsnyje) 1 dalyje *Perkančiosios organizacijos ir tiekėjo bendravimas ir keitimasis informacija pagal šį įstatymą, įskaitant skelbimų apie pirkimą, kvietimų pateikti pasiūlymą ir kitų pirkimo dokumentų, tiekėjų paraiškų, pasiūlymų, sprendinių, projekto konkursų planų ir projektų pateikimą, vyksta naudojantis Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos priemonėmis. Šioje dalyje nustatytų reikalavimų gali būti nesilaikoma tik išimtiniais šiame įstatyme nurodytais atvejais.*

¹ Paskelbti pirkimus, pirkimo dokumentus, tiekėjams teikti pasiūlymus, pirkimo vykdytojams gauti pasiūlymus ir k.t.

Išimtiniai atvejai, kuriais leidžiama naudoti kitas nei CVP IS priemonės, nustatytos:

VPĮ 22 straipsnio (PĮ 34 straipsnio) 2 dalyje, kuria numatoma galimybė naudoti centralizuotų pirkimų katalogo priemonės tuo atveju, kai procedūros atliekamos vadovaujantis VPĮ 82 straipsnio (PĮ 90 straipsnio) 2 dalies 1 punktu (Vyriausybės sprendimu įsteigtos centrinės perkančiosios organizacijos centralizuotų pirkimų kataloge galimos įsigyti prekės, paslaugos ar darbai), t. y. perkama naudojant VŠĮ „CPO LT“ elektroninį katalogą. Atkreiptinas dėmesys, kad šio katalogo priemonės tokiu atveju gali būti naudojamos tik daliai procedūros (pvz. konkrečioms pirkimams DPS ir pagrindinėms sutartims pagal preliminariąsias sutartis sudaryti) bet ne visoms procedūroms, todėl, pavyzdžiui VŠĮ „CPO LT“ visus pirkimus, kuriais siekiama sukurti DPS, sudaryti preliminariąją sutartį arba sudaryti pirkimo sutartį, vis tiek vykdo CVP IS priemonėmis. Taip pat reikėtų atkreipti dėmesį, kad centrinės perkančiosios organizacijos siūlomoms elektroninėms priemonėms taikomi tam tikri reikalavimai (VPĮ 4 priedas (PĮ 6 priedas), VPĮ 22 straipsnio (PĮ 34 straipsnio) 11 dalis), taigi tai negali būti bet kokia elektroninė priemonė, pavyzdžiui, elektroninis paštas arba faksas.

VPĮ 22 straipsnio (PĮ 34 straipsnio) 5 ir 7 dalyse, kuria numatoma galimybė paraiškas, pasiūlymus ir projektų konkursų planus ir projektus teikti ne CVP IS priemonėmis, kai jų iš esmės negalima pateikti per CVP IS, pavyzdžiui jeigu turi būti pateikti fiziniai modeliai ar maketai arba jeigu kai dėl pirkimo pobūdžio reikia naudoti specialių informacinių sistemų priemonės ir įrangą, kurios nėra visuotinai naudojamos, pavyzdžiui, viešojo darbų pirkimo ar projekto konkurso atveju statinio informacinio modeliavimo priemonės.

VPĮ 22 straipsnio (PĮ 34 straipsnio) 12 dalyje, kurioje numatyta galimybė nenaudoti CVP IS jeigu mobilizacijos, karo ar nepaprastosios padėties atveju yra CVP IS pažeidimų, dėl kurių negalimas perkančiosios organizacijos ir tiekėjo bendravimas ir keitimasis informacija naudojantis šia sistema.

VPĮ 25 straipsnio 2 dalyje, kurioje numatyta, kad VPĮ 22 straipsnio nuostatų (dėl elektroninių priemonių naudojimo), išskyrus 22 straipsnio 3 dalies (dėl elektroninių sąskaitų faktūrų) neprivaloma laikytis jeigu **neskelbiamas mažos vertės pirkimas** atliekamas šio įstatymo 31 straipsnio 3 dalies 1, 2 ir 4 punktuose, 71 straipsnio 1 dalies 2 punkte, 3 dalies 2, 3 ir 4 punktuose ar 5 ir 6 dalyse nustatytais sąlygomis. Pavyzdžiui, kai perkami muziejų eksponatai (*VPĮ 71 straipsnio 6 dalies 2 punktas*), pirkimo vykdytojas neprivalo tokio pirkimo paskelbti bei prašyti,

kad tiekėjai pasiūlymus teiktų tik per CVP IS. Analogiškos nuostatos yra ir PĮ 37 straipsnio 2 dalyje, papildomai numatant galimybę nesilaikyti minėtų nuostatų dar ir mažos vertės neskelbiamo pirkimo, į kurį kviečiamas tik vienas tiekėjas, atveju.

VPĮ 72 straipsnio 3 dalyje, kurioje numatyta, kad *supaprastinto pirkimo ir įstatymo 2 priede nurodytų socialinių ir kitų specialiųjų paslaugų tarptautinio pirkimo atvejais perkančioji organizacija, vykdydama neskelbiamas derybas šio įstatymo 71 straipsnio 1 dalies 2 ir 3 punktuose, 3 dalies 2, 3 ir 4 punktuose, 5 ir 6 dalyse nustatytais sąlygomis, gali pirkimo sutartį sudaryti nesilaikydama šio straipsnio 2 dalyje nurodytiems etapams taikomų ir **kitų šio įstatymo pirkimo procedūroms** bei pirkimo sutarties turiniui ir formai **nustatytų reikalavimų**. Šių reikalavimų perkančioji organizacija taip pat gali nesilaikyti tarptautinio pirkimo atveju, vykdydama neskelbiamas derybas šio įstatymo 71 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatytais sąlygomis, išskyrus reikalavimą sutartį pasirašyti raštu.*

Pavyzdžiui, kai pirkimo tikslas yra sukurti arba įsigyti unikalų meno kūrinį ar meninį atlikimą (VPĮ 71 straipsnio 1 dalies 2 punktą, a papunktis), pirkimo vykdytojas neprivalo tokio pirkimo paskelbti bei prašyti, kad tiekėjai pasiūlymus teiktų tik per CVP IS. Panašios (bet ne identiškos) nuostatos yra ir PĮ 80 straipsnio 2 dalyje.

Atnaujintas varžymasis pagal preliminariąją sutartį, taip pat konkretūs pirkimai dinaminėje pirkimų sistemoje turi būti vykdomi CVP IS,² ir negali būti vykdomi kitomis priemonėmis, pavyzdžiui elektroniniu paštu.

VPĮ 101 straipsnio 3 dalyje, kurioje nustatyta, kad *Tiekėjas, norėdamas iki pirkimo sutarties, įskaitant atvejus, kai ji sudaroma pagal preliminariąją sutartį, ar preliminariosios sutarties sudarymo teisme ginčyti perkančiosios organizacijos sprendimus ar veiksmus, pirmiausia elektroninėmis priemonėmis turi pateikti pretenziją perkančiajai organizacijai. Pretenzijos teikiamos elektroninėmis priemonėmis, o **mažos vertės pirkimų atveju***

² išskyrus atvejus, kai naudojamos CPO katalogo priemonės, kaip nustatyta VPĮ 22 straipsnio 2 dalyje (be to, taikomi VPĮ 4 priedo, 22 straipsnio 11 dalies reikalavimai).

– **raštu tiekėjo pasirinktomis priemonėmis**. Taigi mažos vertės pirkimų atveju pretenzijos gali būti teikiamos ir ne elektroninėmis priemonėmis.

CVP IS naudojimo instrukcijos

CVP IS naudojimo instrukcijas, skirtas [pirkimų vykdytojams](#) ir [tiekėjams](#), galima rasti Viešųjų pirkimų tarnybos (toliau – VPT) tinklapyje. Pirkimų vykdytojai ir tiekėjai taip pat gali užsiregistruoti CVP IS [mokymosi bandomojoje aplinkoje](#), kurioje galima saugiai išsibandyti CVP IS funkcijas bandomuosiuose (netikruose) pirkimuose.

CVP IS naudojimo ir informacijos skelbimo tvarkos

Tam tikros informacijos skelbimo tvarką bei reikalavimus skelbiamai informacijai nustato:

[Informacijos viešinimo Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje tvarkos aprašas](#)

[Skelbimų teikimo Viešųjų pirkimų tarnybai tvarkos ir reikalavimų skelbiamai supaprastintų pirkimų informacijai aprašas](#)

[Viešųjų pirkimų ir pirkimų ataskaitų rengimo ir teikimo tvarkos aprašas](#)

Pirkimų vykdytojams taip pat tikslinga susipažinti su:

[Naudojimosi Centrine viešųjų pirkimų informacine sistema taisyklėmis](#)

[Registracijos Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje tvarkos aprašu](#)

[Rekomendacijomis dėl veiksmų, kurių turėtų imtis pirkimo vykdytojai ir tiekėjai, sutrikus Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos veikimui.](#)

[Viešųjų pirkimų tarnybos informacinių sistemų duomenų saugos nuostatais.](#)

[Elektroninio aukciono taikymo Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos priemonėmis rekomendacijomis.](#)

Elektroninės sąskaitos faktūros

ES šalys ir Europos Komisija (toliau – EK), reaguodamos į daugybę visoje ES naudojamų el. sąskaitų faktūrų formatų, nusprendė įvesti vieningą

Europos e. sąskaitų faktūrų standartą. Daugybė įvairių sąskaitų formatų tiekėjams ir perkančiosioms organizacijoms sudarė nereikalingą sudėtingumą bei dideles išlaidas. Nors visi pirkimo vykdytojai privalo priimti europinę normą atitinkančias elektronines sąskaitas faktūras, nacionalinės specifinės taisyklės lieka galiojančios. Kitaip tariant, EK iniciatyva sukuriama norma, bet ne pati Europos e. sąskaitų faktūrų išrašymo infrastruktūra. Infrastruktūros paslaugas gali tiekti rinkoje esantys paslaugų teikėjai.

Galutinis terminas, per kurį ES šalys turėjo perkelti e. sąskaitų faktūrų išrašymo direktyvą 2014/55/EU į savo nacionalinius įstatymus ir atitikti Europos e. sąskaitų faktūrų išrašymo standartą, buvo 2020 m. balandžio 18 d., tačiau Lietuvoje elektroninės sąskaitos faktūros buvo pradėtos naudoti gerokai anksčiau.

Su e. sąskaitomis susijusias nuostatas galima rasti VPĮ 22 straipsnio (PĮ 34 straipsnio) 3 dalyje. VPĮ 22 straipsnio 3 dalis nustato, kad *Pasirašant ar nutraukiant pirkimo ir preliminariąsias sutartis, vykdant ir keičiant pirkimo sutartis, perkančiosios organizacijos ir tiekėjo bendravimas ir keitimasis informacija gali vykti ne Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos priemonėmis. Vykdant pirkimo sutartis, **sąskaitos faktūros priimamos ir apdorojamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos finansinės apskaitos įstatymo 6 straipsnio 4 dalimi**, išskyrus šio straipsnio 12 dalyje nustatytus atvejus. Elektroninės sąskaitos faktūros, atitinkančios Europos elektroninių sąskaitų faktūrų standartą, teikiamos tiekėjo pasirinktomis priemonėmis. Europos elektroninių sąskaitų faktūrų standarto neatitinkančios elektroninės sąskaitos faktūros gali būti teikiamos tik naudojantis informacinės sistemos „E. sąskaita“ priemonėmis. Šiame straipsnyje elektroninė sąskaita faktūra suprantama kaip sąskaita faktūra, išrašyta, perduota ir gauta tokiu elektroniniu formatu, kuris sudaro galimybę ją apdoroti automatinio ir elektroniniu būdu.*

[Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo](#) 6 straipsnio 4 dalyje nurodyta: *Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytais atvejais viešojo sektoriaus subjektams ir kitiems subjektams, kurie yra perkančiosios organizacijos, teikiami tik elektroniniai apskaitos dokumentai ir šiuos dokumentus viešojo sektoriaus subjektai ir kiti subjektai, kurie yra perkančiosios organizacijos, priima ir apdoroja naudodamiesi informacinės sistemos „E. sąskaita“ priemonėmis.*

[Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. balandžio 7 d. nutarime Nr. 405 „Dėl elektroninių finansinės apskaitos dokumentų teikimo viešojo sektoriaus subjektams ir kitiems subjektams, kurie yra perkančiosios organizacijos, atvejų“](#) nurodyta, kad:

1.2. šio nutarimo 1.1 papunktyje nurodytų elektroninių apskaitos dokumentų galima neteikti šiais atvejais:

1.2.1. iki 2023 m. gruodžio 31 d. – kai sąskaitos faktūros teikiamos pagal žodžiu sudaromas sutartis;

1.2.2. iki 2024 m. gruodžio 31 d. – kai sąskaitos faktūros teikiamos pagal žodžiu sudaromas sutartis, kurių vertė neviršija 1 000 eurų (be pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM)).

Kitaip sakant, nuo 2024 m. sausio 1 d. turės būti teikiamos elektroninės sąskaitos faktūros ir tuo atveju, jeigu jos teikiamos pagal žodžiu sudarytas sutartis, kurių vertė viršija 1 000 eurų be PVM, o nuo 2025 metų – iš esmės visais atvejais (išskyrus išimtinus, jau minėtus VPĮ 22 straipsnio 12 dalyje nustatytus atvejus). Jokių išimčių, išskyrus VPĮ 22 straipsnio 12 dalyje nustatytą atvejį, susijusį su dėl mobilizacijos, karo ir nepaprastosios padėties atvejais, kai sistema neveikia) nėra numatyta.

Tuo tarpu pirkimo sutartims, kurios sudaromos pagal PĮ nuostatas, aktuali PĮ 34 straipsnio 3 dalis, kuri nustato, kad *Vykdamas pirkimo sutartis, sąskaitos faktūros teikiamos tik elektroniniu būdu. Elektroninės sąskaitos faktūros, atitinkančios Europos elektroninių sąskaitų faktūrų standartą, kurio nuoroda paskelbta 2017 m. spalio 16 d. Komisijos įgyvendinimo sprendime (ES) 2017/1870 dėl nuorodos į Europos elektroninių sąskaitų faktūrų standartą ir sintaksių sąrašo paskelbimo pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/55/ES (OL 2017 L 266, p. 19) (toliau – Europos elektroninių sąskaitų faktūrų standartas), teikiamos tiekėjo pasirinktomis priemonėmis. Europos elektroninių sąskaitų faktūrų standarto neatitinkančios elektroninės sąskaitos faktūros gali būti teikiamos tik naudojantis informacinės sistemos „E. sąskaita“ priemonėmis. Perkantysis subjektas elektronines sąskaitas faktūras priima ir apdoroja naudodamasis informacinės sistemos „E. sąskaita“ priemonėmis, išskyrus šio straipsnio 12 dalyje nustatytus atvejus ir kai pirkimo sutartis sudaromos žodžiu. Šiame straipsnyje elektroninė sąskaita faktūra suprantama kaip sąskaita faktūra, išrašyta, perduota ir gauta tokiu elektroniniu formatu, kuris sudaro galimybę ją apdoroti automatinio ir elektroniniu būdu.*

Kaip matyti iš šios nuostatos, tais atvejais, kai sutartis sudaryta raštu, sąskaitos turi būti teikiamos elektroniniu būdu. Jokių išimčių, (išskyrus PĮ 34 straipsnio 12 dalyje nustatytą atvejį, susijusį su dėl mobilizacijos, karo ir nepaprastosios padėties atvejais, kai sistema neveikia) nėra numatyta.

Pažymėtina ir tai, kad sąskaitų teikimas „elektroniniu būdu“ **nereiškia**, kad bus tinkama yra PDF formato sąskaita atsiųsta elektroniniu paštu. Išsamesnį paaiškinimą galima rasti VPT paskelbtame [DUK](#).

Dėl visų techninių bei praktinių klausimų susijusių su elektroninių sąskaitų priėmimu, rekomenduojama kreiptis tiesiogiai į informacinės sistemos „e. sąskaita“ tvarkytoją – Registrų centrą. VPT šios sistemos nevaldo, neadministruoja ir dėl šios sistemos naudojimo konsultacijų neteikia.

EBVPD

Europos bendrasis viešųjų pirkimų dokumentas (toliau – EBVPD) – deklaracija, pakeičianti kompetentingų institucijų išduodamus dokumentus, kurią tiekėjai teikia kartu su pasiūlymu ar paraiška dalyvauti pirkime, preliminariai patvirtindami, kad atitinka pirkimo dokumentuose nustatytus reikalavimus dėl pašalinimo pagrindų nebuvimo, kvalifikacijos reikalavimų, kokybės vadybos sistemos ir aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartų, ir jei taikoma, kvalifikacinės atrankos reikalavimus.

Kai kurių ES šalių naudojamose elektroninių pirkimų sistemose šios deklaracijos pildymas ir pateikimas yra integruotas į šias sistemas. Lietuvoje ši deklaracija nėra integruota į CVP IS (ateityje numatoma jos integracija į naują SAULĖ IS sistemą), todėl pirkimų vykdytojai tiekėjams šios deklaracijos formą parengia interneto svetainėje <https://ebvpd.eviesiejipirkimai.lt/espd-web/>, o parengtą formą išsaugo kompiuteryje bei paskelbia kartu su vykdomo pirkimo dokumentais. Tiekėjai šią formą įkelia į tą pačią interneto svetainę, užpildo formą joje bei išsaugoję užpildytą deklaraciją kompiuteryje, pateikia kartu su pasiūlymu. Tai reiškia, kad aukščiau pateiktoje nuorodoje yra tik EBVPD formos pildymo įrankis, tačiau šioje sistemoje duomenys nėra saugomi bei nėra per ją teikiami.

Nors šiuo metu aukščiau nurodytoje nuorodoje veikianti sistema yra patalpinta VPT tarnybinėse stovyse (serveriuose), pati priemonė yra EK sukurtos sistemos (kurią EK šiuo metu jau yra išjungusi) kopija ir naudojama tik kaip laikinas sprendimas, kol atitinkami funkcionalumai bus realizuoti atnaujintoje CVP IS (SAULĖ IS). Analogiškas sistemos kopijas taip pat dar turi Ispanija³, Lenkija⁴, Belgija⁵ ir dar kelios šalys.

Pažymėtina, kad pati EBVPD forma yra patvirtinta [2016 m. sausio 5 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentu Nr. 2016/7](#), todėl VPT negali iš esmės pakeisti šios formos turinio ir struktūros, o nacionaliniu lygmeniu VPT atliekami EBVPD įrankyje pateikiamo teksto pataisymai atliekami siekiant

³ <https://visor.registrodelicitadores.gob.es/espd-web/filter?lang=it>

⁴ <https://espd.uzp.gov.pl/filter?lang=lt>

⁵ <https://uea.publicprocurement.be/gdpr>

palengvinti formos pildymą (pvz. pateikiant nuorodą į aktualias VPĮ nuostatas), nepakeičiant atitinkamų punktų esmės ir struktūros.

TED

TED – Tenders Electronic Daily, tai Europos Sąjungos leidinių biuro valdoma informacinė sistema, kurioje tarptautinės vertės pirkimų atveju skelbiami su pirkimais susiję skelbimai, pavyzdžiui skelbimas apie pirkimą, skelbimas apie sudarytą sutartį ir taip toliau.

Lietuvos pirkimo vykdytojui atskirai registruotis į TED ir atskirai skelbti skelbimų šioje sistemoje nereikia.

Nors kai kuriose ES šalyse pirkimų vykdytojai patys tiesiogiai teikia skelbimus į TED, Lietuvoje tai atliekama per CVP IS pateikiant atitinkamą skelbimą VPT, kuri pirkimų vykdytojų skelbimus persiunčia į TED, o patys tarptautinės vertės pirkimų skelbimai paskelbiami tiek TED, tiek ir CVP IS.

VPĮ ir PĮ nėra minimas „Tenders Electronic Daily“ ar trumpinys „TED“, tačiau visur kur įstatymuose minimas skelbimų skelbimas per „Europos Sąjungos leidinių biurą“, reikėtų suprasti, jog būtent šiam biurui VPT perduoti skelbimai ir yra paskelbiami TED svetainėje. Atkreiptinas dėmesys, kad skelbimai į TED pateikiami pagal visoms šalims iš esmės vienodas formas, kurias taip pat galima rasti atitinkamoje [TED svetainės skiltyje](#).

Pirkimų vykdytojams gali būti naudinga apsilankyti [TED svetainėje](#) bei rasti savo paskelbtus tarptautinės vertės pirkimų skelbimus – tai leis geriau suprasti kaip ir kokią informaciją apie pirkimą randa šios informacijos ieškantys tiekėjai iš kitų šalių. Be to, pirkimų vykdytojai gali atlikti paiešką TED ir rasti panašius pirkimo objektus perkančius kitų šalių pirkimų vykdytojus, o ši informacija gali būti naudinga atliekant rinkos tyrimą, taip pat ieškant partnerių užsienio valstybėse bendradarbiauti atliekant bendrą pirkimą arba tiesiog siekiant su jais susisiekti ir pasikonsultuoti rengiantis sudėtingesniems pirkimams.

Nuo 2023 m. spalio 25 dienos visoje ES bus privalomai pradėdamos naudoti naujos TED skelbimų formos. Ženkliai keisis formų struktūra, nurodomos informacijos detalumas, klasifikatoriai ir t.t.

Naujų formų realizacija numatyta atnaujintoje CVP IS versijoje (SAULĖ IS), todėl nemaža dalis pokyčių, su kuriais susidurs pirkimų vykdytojai pildydami skelbimų formas atnaujintoje sistemoje, bus nulemta ne tiek

pačių CVP IS sistemos pokyčių, kiek ES privalomų naudoti formų pakeitimu.

eCertis

[eCertis](#) – tai EK sukurta svetainė, kurioje pateikiama išsami informacija apie viešiesiems pirkimams įvairiose ES šalyse dažniausiai reikalingus sertifikatus ir dokumentus, kuriais atitinkamoje šalyje įrodoma tiekėjų atitiktis reikalavimams, susijusiems su pašalinimo pagrindų nebuvimu, kvalifikacijos reikalavimų atitikimu. Kiekvienoje ES valstybėje narėje išduodami dokumentai yra susieti su konkrečiais tiekėjams nustatomais reikalavimais, pvz. eCertis nurodoma, kad Austrijoje registruotas tiekėjas, siekdamas įrodyti, jog yra įvykdęs mokesťines prievoles, turėtų pateikti mokesčių inspekcijos išduotą pažymą. Pirkimo vykdytojas iš tiekėjo pirmiausia siekia gauti tokius dokumentus, kurie nurodyti eCertis.

e-Certis pirkimų vykdytojams palengvina užsienio tiekėjų, dalyvaujančių jų vykdomuose pirkimuose, patikrinimą, kadangi, vadovaujantis e-Certis pateikta informacija, yra paprasta įsitikinti, ar pirkimą laimėjęs tiekėjas, iš kurio prašoma įrodymų, kad EBVPD pateikta informacija yra teisinga, pateikė tinkamą dokumentą, o jei dokumento nepateikė ar vietoje jo, pvz. pateikė deklaraciją, kad atitinka keliamą reikalavimą, tai padarė pagrįstai.

Centralizuotų viešųjų pirkimų elektroninis katalogas

Nuo 2023-01-01 VPĮ 2 straipsnis papildytas nauja 1¹dalimi, nustatančia, kad *Centralizuotų viešųjų pirkimų elektroninis katalogas tai valstybės informacinė sistema, kurioje:*

- 1) prekės ir (arba) paslaugos įsigyjamos iš centrinės perkančiosios organizacijos;*
- 2) atliekamos pirkimo procedūros centrinės perkančiosios organizacijos sudarytos preliminariosios sutarties ar sukurtos dinaminės pirkimų sistemos pagrindu;*
- 3) atliekami kiti šiame įstatyme nustatyti veiksmai.*

Nors iki 2022-12-31 galiojusioje VPĮ redakcijoje tokia sąvoka ir neapibrėžta, iš esmės tai tas pats jau ilgą laiką veikiantis VŠĮ „CPO LT“ valdomas

katalogas⁶, per kurį pirkimo vykdytojai gali įsigyti reikalingų prekių, paslaugų ar darbų.

Elektroninis parašas

Vykdamas elektroninius viešuosius pirkimus, vis dažniau tenka naudoti ir elektroninį parašą. Tiek VPĮ, tiek PĮ pirkimo vykdytojui numatyta galimybė (bet ne pareiga) reikalauti, kad tiekėjo [teikiami] dokumentai būtų pateikti pasirašyti kvalifikuotu elektroniniu parašu. Iš kitos pusės, pirkimo vykdytojas privalo priimti kvalifikuotu elektroniniu parašu pasirašytus tiekėjo teikiamus dokumentus, net jeigu pirkimo dokumentuose nebuvo nustatyta, jog toks elektroninis parašas priimamas. Kitaip tariant, elektroninėmis priemonėmis teikiamo pasiūlymo neturi būti reikalaujama teikti pasirašyto būtinai fiziniu (ranka) parašu, juolab, kad tokiu atveju pirkimo vykdytojas gaus tik tokiu būdu pasirašyto dokumento skenuotą kopiją, o ne originalą.

Išsamiau elektroninio parašo naudojimas aptariamas [VPĮ 22 straipsnio 11 dalies](#) ([PĮ 34 straipsnio 11 dalies](#)) komentare.

Taip pat turėtų būti siekiama dažniau naudoti elektroninį parašą sutartims su tiekėjais pasirašyti, kadangi tai taupo abiejų sutarties šalių laiką ir kitus resursus. Vis dėlto, viešinant elektroniniu parašu pasirašytus dokumentus svarbu atkreipti dėmesį, kad tokiu būdu gali būti paviešinami pertekliniai asmens duomenys. Apie tai, kaip to išvengti – [VPT parengtame DUK](#).

Elektroninis aukcionas

Elektroniniai aukcionai – tai pirkimo priemonė, kurios naudojimas reglamentuotas VPĮ 80 straipsnyje (PĮ 88 straipsnyje). Elektroninis aukcionas yra elektroninė viešo pirkimo organizavimo forma, kuri gali būti naudojama viešuosius pirkimus vykdamas atviro, riboto konkurso arba skelbiamų derybų būdu, kai pirkimo objekto techninė specifikacija tiksliai suformuluojama. Kai sąlygos yra tokios pačios, elektroninis aukcionas gali būti taikomas vykdamas atnaujintą varžymąsi tarp preliminariosios sutarties šalių, kai preliminarioji sutartis sudaryta su keliais tiekėjais, ar vykdydama konkretų pirkimą dėl pirkimo sutarties sudarymo dinaminės pirkimo sistemos pagrindu. Taigi, elektroninis aukcionas yra ne atskiras viešojo pirkimo būdas, o instrumentas, kuriuo gali naudotis perkančiosios

⁶ <https://katalogas.cpo.lt/katalogas/>

organizacijos, vykdydamos viešojo pirkimo procedūras bet kuriuo leistinu pirkimo būdu.⁷

Pats pavadinimas nusako, kad elektroninis aukcionas yra visiškai elektroninė procedūra, kurios metu vertinamų pasiūlymų kainos gali būti mažinamos ar kiti objektyviai pamatuojami kriterijai gali būti gerinami. Šios procedūros pagrindinis veikimo principas yra leidimas viešojo pirkimo metu varžytis dėl mažiausios kainos ar pagerinti kitus objektyviai pamatuojamus pasiūlymo parametrus. Kitaip sakant, tai yra ne klasikinis, o mažėjančios kainos aukcionas. Taigi, taikant elektroninį aukcioną, tiekėjai yra laisvesni varžytis dėl geriausio pasiūlymo, kadangi jų kaina nėra fiksuojama ir galutinė, o dalyviai turi galimybę pagerinti savo kainą iki elektroninio aukciono pabaigos. Taip pat tiekėjai gali pagerinti ir kitus pasiūlymo parametrus.⁸

Išsamesnė informacija apie elektroninius aukcionus pateikiama [VPĮ 80 straipsnio](#) ([PĮ 88 straipsnio](#)) komentare.

Elektroninis katalogas

Elektroniniai katalogai, tai pirkimo priemonė, kurios naudojimas reglamentuotas VPĮ 81 straipsnyje (PĮ 89 straipsnyje). Elektroniniai katalogai yra toks informacijos pateikimo ir organizavimo formatas, kuris yra bendras visiems dalyviams ir kurį galima apdoroti elektroninėmis priemonėmis. Jo pavyzdys galėtų būti pasiūlymai, pateikti dinaminės elektroninės lentelės forma⁹. Elektroninis katalogas, kaip ir kiti elektroniniai įrankiai yra skirti skatinti viešųjų pirkimų vykdymą elektroninėmis priemonėmis bei leisti perkančiosioms organizacijoms supaprastinti viešojo pirkimo procedūras.

Paprastai tariant, pirkimų vykdytojai gali prašyti pasiūlymus pateikti tam tikru struktūruotu duomenų formatu, kurį vėliau galima paprastai apdoroti elektroninėmis priemonėmis pagal pirkimo vykdytojo poreikį, pavyzdžiui, kad paprastai importuoti į pirkimo vykdytojo turimas informacines sistemas (užsakymų valdymo, sandėlio valdymo, apskaitos ir pan.). Tai padaryti žymiai lengviau, kai pasiūlymas pateikiamas būtent tokiu būdu, o ne skenuotame PDF dokumente ar paprasčiausiame teksto redagavimo programos, pvz. „Word“ dokumente.

Jau minėtuose VPĮ ir PĮ straipsniuose taip pat aptariami ir reikalavimai, keliami tokiems elektroniniams katalogams bei jų naudojimui, pavyzdžiui

⁷ VPĮ 80 straipsnio komentaras

⁸ VPĮ 80 straipsnio komentaras

⁹ Direktyvos 2014/24/ES preambulės 68-oji konstatuojamoji dalis.

turi atitikti elektroninėms priemonėms keliamus reikalavimus ir papildomus perkančiosios organizacijos nustatytus reikalavimus pagal VPĮ 22 straipsnio nuostatas, t. y. turi būti suformuojami visiems suinteresuotiems tiekėjams prieinamu formatu. Kitaip sakant, nors pirkimo vykdytojas elektroniniame kataloge pateiktus duomenis galės paprasčiau įkelti į savo turimą sistemą, reikalavimai katalogui negali būti suformuoti taip, kad tiekėjui, norinčiam parengti pasiūlymą būtų būtina įsigyti kokią nors specialią programinę įrangą, suderinamą su pirkimo vykdytojo turima sistema.

Išsamiau apie tai galima perskaityti [VPĮ 81 straipsnio](#) ([PI 89 straipsnio](#)) komentare.

Kitos elektroninės priemonės ir su jomis susiję klausimai

Neatlygintinai prieinami duomenys nacionalinėse duomenų bazėse

VPĮ 50 straipsnio 7 dalyje nustatyta, kad *Perkančioji organizacija nereikalauja iš tiekėjo pateikti dokumentų, patvirtinančių jo pašalinimo pagrindų nebuvimą, atitiktį kvalifikacijos reikalavimams ir, jeigu taikytina, kokybės vadybos sistemos ir (arba) aplinkos apsaugos vadybos sistemos standartams, kaip nustatyta šio straipsnio 4 ir 6 dalyse, jeigu ji turi galimybę susipažinti su šiais dokumentais ar informacija tiesiogiai ir neatlygintinai prisijungusi prie nacionalinės duomenų bazės bet kurioje valstybėje narėje arba naudodamasi Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos priemonėmis*. Taigi, vykdant pirkimus pirkimo vykdytojai neturi reikalauti iš tiekėjų pateikti šių dokumentų, kurie ir taip jau yra viešai prieinami naudojantis elektroninėmis priemonėmis¹⁰.

Tiesa, šiuo metu CVP IS priemonėmis nėra galimybės susipažinti su šiais dokumentais ar informacija, tačiau tokia galimybė numatoma atnaujintoje CVP IS (SAULĖ IS). Vis dėlto, tam tikra informacija prieinama kitose sistemose, pavyzdžiui itin daug leidimų (licencijų) verstis tam tikra veikla ir kvalifikacijos pažymėjimų galima rasti [Licencijų informacinėje sistemoje](#), Informaciją apie statybos specialistų kvalifikacijos atestatus ir teisės pripažinimo dokumentus, statybos veiklos įmonių kvalifikacijos atestatus ir teisės pripažinimo dokumentus pirkimo vykdytojas gali rasti [Statybos sektoriaus vystymo agentūros](#) svetainėje (anksčiau buvo skelbiama Statybos produktų sertifikavimo centro), užsienio tiekėjų atveju – kompetentingų užsienio įstaigų duomenų bazėse (žr. skyrių eCertis).

¹⁰ Atkreiptinas dėmesys, kad ši nuostata taikoma tik VPĮ 50 straipsnio 7 dalyje apibrėžtiems dokumentams, tačiau ta pati taisyklė neturėtų būti taikoma ir, pavyzdžiui, prekių atitiktčiai techninės specifikacijos reikalavimams patikrinti.

Pirkimo dokumentai, pasiūlymų formos, pasiūlymai

Vykdamas pirkimus CVP IS priemonėmis turėtų būti vengiama pirkimo dokumentus skelbti paprastomis priemonėmis neredaguojamais (ypač skenuotų dokumentų) formatais, pavyzdžiui PDF, TIFF ir pan. Vietoje to dokumentai ir pasiūlymų formos turėtų būti skelbiami redaguojamais formatais, pavyzdžiui .docx, .xlsx, kad tiekėjai galėtų paprastai rasti paskelbtame dokumente reikalingą informaciją bei paprastai užpildyti ir parengti pasiūlymus.

Pavyzdžiui, jeigu pirkimo vykdytojas prašo jog tiekėjas pateiktų užpildytus darbų žiniaraščius ir sąmatas, o pirkimo dokumentuose pildymui skirtos formos yra tik iš skenuoto techninio projekto, tiekėjai negali jų tiesiogiai užpildyti ir turi perrašyti (dažnai – ne vieną šimtą eilučių) visus darbų pavadinimus, mato vienetus ir kiekius. Tai apsunkina tiek pasiūlymų rengimą, tiek jų vertinimą, didėja klaidų tikimybė, procedūra tampa sudėtingesnė ir ilgesnė, kyla nemažai ginčų.

Privačių interesų registras – PINREG

Ši sistema tiesiogiai nėra susijusi su viešųjų pirkimų vykdymu ir nėra tiesiogiai įvardinta VPIĮ ar PĮ, tačiau su ja tenka susidurti visiems viešojo pirkimo iniciatoriams, organizatoriams, komisijų nariams bei ekspertams, kadangi būtent šioje sistemoje šie asmenys privalo deklaruoti privačius interesus.

PINREG įsteigimas yra įtvirtintas Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo penktajame skirsnyje bei Nacionalinės kovos su korupcija programoje. PINREG tikslas – užtikrinti efektyvesnį privačių interesų deklaravimą, mažinti korupcijos atsiradimo ir plitimo veiksnius bei sąlygoti skaidresnių sprendimų priėmimą viešajame sektoriuje, o PINREG valdytoja bei tvarkytoja yra Vyriausioji tarnybinės etikos komisija.

Dokumentų metaduomenys

Elektroniniu būdu perduodant duomenis, neretai persiunčiami įvairaus formato dokumentai, dažniausiai DOC, DOCX, XLS, XLSX, PDF. Šio formato dokumentuose be dokumento turinio taip pat būna pateikiami dokumento metaduomenys, kuriuose kartais užfiksuojami dokumento rengėjo informacija: vardas, pavardė, įmonės pavadinimas.

Iš vienos pusės, šie duomenys kartais gali padėti pirkimų vykdytojams identifikuoti skirtingų tiekėjų pateiktus, tačiau vienu kompiuteriu parengtus pasiūlymus bei taip identifikuoti draudžiamus tiekėjų susitarimus arba galimai tiekėjų suklastotus dokumentus.

Iš kitos pusės, šie duomenys praktikoje sukelia problemų vykdant procedūras, kuriose būtinas tiekėjų teikiamų duomenų anonimiškumas (pvz. projekto konkurso atveju privaloma užtikrinti, kad pateikti planai ir projektai būtų vertinami anonimiškai. Dėl šios priežasties vykdant projektų konkursus pirkimo vykdytojai turėtų aiškiai rekomenduoti tiekėjams, kad šie iš teikiamų dokumentų (taip pat procedūros metu teikiamų paklausimų) pašalintų dokumentų metaduomenis ir neatskleistų savo tapatybės tame etape, kuriame tai nėra leidžiama.

Dokumento versijos

Versija	Data	Pastabos, papildoma informacija
1.	2022-01-01	Pradinė dokumento versija
1.1.	2023-02-03	Patikslinta pagal VPĮ pasikeitimus nuo 2023-01-01. Šis dokumentas.

Naujausios versijos ieškokite [VPT svetainėje](#)